

VIKBA11

Selekční jazyky

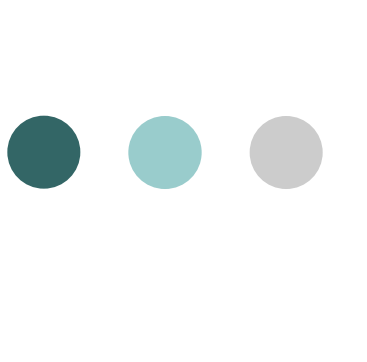
29. 11. 2019: Selekční jazyky a věcné vyhledávání I.
(P11)

FF MU, podzim 2019

Mgr. Josef Schwarz

126172@mail.muni.cz

Obecný postup při vyhledávání

-
- analýza požadavku
  - identifikace informačních zdrojů
  - stanovení rešeršní strategie a vyhledávání
    - formulace dotazu
  - zpracování výsledků vyhledávání
  - vyhodnocení/interpretace výsledků vyhledávání

Obecné aspekty věcného vyhledávání

○ Druhy vyhledávání podle typu hledané informace:

● identifikační vyhledávání

• (známe některé údaje o hledaném dokumentu nebo položce)

• vyhledávací výrazy: formální údaje - osobní jméno, název, nakladatel, rok, místo vydání, název časopisu, ISBN, ISSN, datum (konání konference, vydání, narození aj.) apod.

• příklad: [NTK](#), [Obchodní rejstřík](#)

● věcné vyhledávání

• (neznáme požadovaný dokument, hledáme určité téma)

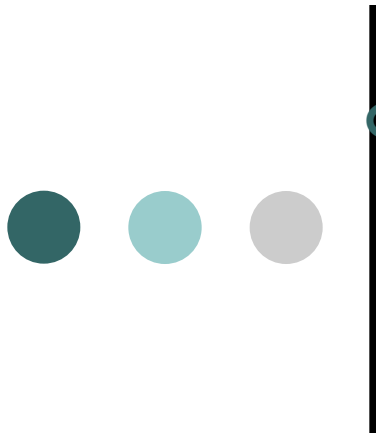
• vyhledávací výrazy: věcné údaje - klíčová slova z názvu, předmětová hesla, klíčová slova, deskriptory tezauru, klíčová slova z textu dokumentu (redukovaného nebo plného), klasifikace ([MDT](#), [CZ-NACE](#)) apod.

● faktografické

• (chceme zjistit konkrétní informaci)

• vyhledávací výrazy: údaje podle obsahu a struktury zdroje

Obecné aspekty věcného vyhledávání

-
- účel a zaměření informačního zdroje
    - informační okruhy
      - věda, technika, výzkum, standardizace
      - veřejná (státní) správa, samospráva, legislativa
      - ekonomická oblast (obchodní, firemní, bankovní informační zdroje), podnikové informační systémy
      - informační zdroje v oblasti kultury, umění, zábavy
      - masmédia, zpravodajství, informace „všedního dne“
      - archivní informační fondy
    - každý z uvedených okruhů má:
      - jiné nároky na rozsah i hloubku věcného zpracování
      - jiné možnosti věcného vyhledávání

Obecné aspekty věcného vyhledávání

o obory

- (velmi schematické rozdělení)
  - obory s propracovaným systémem řízených slovníků, klasifikací, číselníků a možnostmi multikriteriálního, fazetového věcného vyhledávání
    - chemie ([Reaxys](#)), lékařství ([PubMed](#)), technika ([INSPEC](#))
  - obory s jednoduchým systémem věcného zpracování a vyhledávání
    - společenské a humanitní vědy ([ERIC](#), [Proquest - humanities](#))

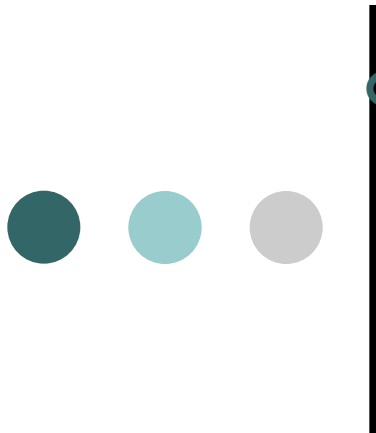
Obecné aspekty věcného vyhledávání

- typ zdroje

- bibliografická (dokumentografická) databáze/katalog
- plnotextová databáze
- faktografická databáze
- zdroj typu adresáře
- metazdroje
  - databázová centra (funkce CrossSearch, CrossFile apod.)
  - portály typu katalogu ([EIZ MUNI](#))
  - portály typu metavyhledávačů ([oborová brána KIV](#))
- internet
  - „povrchový“ web „hluboký“ (*deep*), resp. „neviditelný“ (*invisible*) web

Obecné aspekty věcného vyhledávání

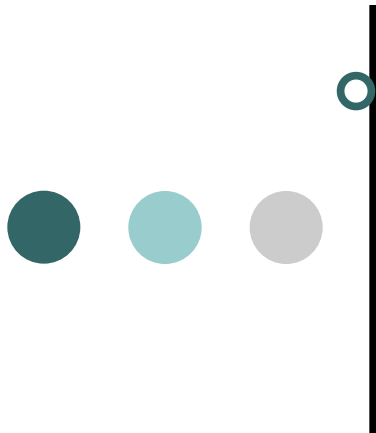
-
- o typ dokumentů/informací v informačním zdroji (záznamy n. plné texty)
    - výzkumné zprávy, technické zprávy
    - konferenční materiály (preprinty aj.)
    - časopisy
      - [Ulrich's](#)
    - články
    - patenty
      - [Mezinárodní patentové třídění](#); db: [Canadian Patent Database](#), [Japan Platform for Patent Information](#)
    - normy
      - [International Classification for Standards](#)
    - akademické práce (dizertace, habilitace)
      - [Dissertationen online an der FU Berlin](#), [Theses.cz](#)
    - monografie

Základní metody věcného vyhledávání

-
- vzhledem k variabilitě informačních zdrojů i různých selekčních jazyků neexistuje pro věcné vyhledávání jednotný postup nebo pravidla – úspěšnost věcného vyhledávání je často spojena se znalostí konkrétních nástrojů a oboru
  - předpoklady úspěšného věcného vyhledávání:
    - seznámit se se strukturou a obsahem informačního zdroje
    - seznámit se se strukturou a rozsahem řízených slovníků, vč. kvality a rozsahu věcného popisu a pravidel postkoordinace a prekoordinace
    - seznámit se s možnostmi, které pro věcné vyhledávání nabízí daný informační zdroj (konzultace řízeného slovníku, rozšiřování uživatelského dotazu, hledání podobných dokumentů atd.)

Základní metody věcného vyhledávání

-
- obecný postup věcného vyhledávání
    - pečlivá formulace dotazu vs „nástřel“
    - volba vhodné rešeršní strategie
      - strategie rostoucí perly
      - strategie osekávání
    - při použití klasifikace dbát na výběr vhodných klasifikačních znaků a dodržovat pravidla jejich kombinace
    - při použití řízeného slovníku zohlednit hierarchii a asociaci, definovat dotaz tak, aby zahrnoval všechny potenciálně použitelné lexikální jednotky řízeného slovníku
    - při použití klíčových slov (název, plný text, freetextové vyhledávání) zahrnout všechna synonyma a vhodně nastavit zkrácení výrazů
    - při neúspěšném vyhledávání přeformulování dotazu
    - kombinovat různé selekční jazyky a různé způsoby vyhledávání
    - využití SOD konkrétních dokumentů pro úpravu dotazu